

РАНГИРАЊЕ ВИСОКОШКОЛСКИХ УСТАНОВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Увод

Рангирање високошколских установа постало је веома популарно последњих деценија. Рангирање се врши по различитим системима рангирања од којих су најпознатији ARWU-Jiao Tong или Шангајска листа (Кина), CWTS Leiden (Холандија), THES Times (Велика Британија), Webometrics (Шпанија) и други, који углавном користе библиометријске системе кроз отворене базе података, као што су ISI (Information Science Institute), WoS (Web of Science), Scopus или Google Scholar.

Рангирање служи различитим сврхама: одговара на захтјеве корисника за информацијама које се односе на положај/углед високошколских установа, стимулишу конкуренцију између високошколских установа, дају одређена образложења која се могу користити за додјелу средстава, те помажу у разликовању између разних врста установа и разних програма и дисциплина. Рангирања су врло популарна код студената и њихових родитеља приликом избора високошколске институције, менаџментима институција су значајна са аспекта позиције институције као и висине школарина, а широком кругу заинтересованих пружају бројне податке својим експлицитним (мјерљивим) показатељима стања. Такође доприносе дефиницији „квалитета“ високошколских установа у оквиру система високог образовања, надопуњујући процјене квалитета проведене у поступцима вањског вредновања.

UNESCO-ов Европски центар за високо образовање (UNESCO-CEPES) у Букурешту и Институт за политику високог образовања у Вашингтону DC су 2004. године основали Међународну експертску групу за рангирање (IREG). На основу ове иницијативе, на IREG-овом другом састанку који је одржан у Берлину у мају 2006. године, размотрен је скуп принципа о квалитету и доброј пракси у рангирању високошколских установа, тзв. Берлински принципи о рангирању високошколских установа. Ови принципи су поставили оквир за детаљну израду и дисеминацију рангирања, без обзира да ли обухватају национални, регионални или глобални ниво, што води систему континуираног унапређивања и побољшавања методологија које се користе за провођење ових рангирања. Берлински принципи рангирања садрже 16 принципа распоређених у четири основне групе: сврхе и циљеви рангирања, дизајн и тежина индикатора, прикупљање и обрада података и презентација резултата рангирања.

С обзиром на хетерогеност методологија рангирања, ови принципи за добру праксу рангирања ће представљати основу за рангирање и у Републици Српској.

Сврха рангирања у Републици Српској

- боља информисаност о систему високог образовања свих заинтересованих страна, од студената и истраживача до доносилаца одлука на институционалном нивоу,
- кроз упоредиве информације олакшавање студентима и истраживачима избора високошколске установе,
- боља информисаност ради израде будућих стратегија у области високог образовања,
- подстицање високошколских установа на стални развој и унапређење система квалитета ради бољег позиционирања на листама,
- повећање научне продуктивности у контексту међународне видљивости и препознатљивости.

Принципи рангирања у Републици Српској

- мултидимензионалност (треба да покрива различита подручја дјеловања институција: образовање, истраживање, иновације, интернационализацију и однос према заједници),
- независност (треба да га спроводе експерти у области система квалитета и рангирања ван система високог образовања Републике Српске),
- транспарентаност (треба да корисницима понуди јасан увид у све факторе кориштене за мјерење резултата),
- глобалност (треба да је упоредив са постојећим признатим методологијама рангирања)

Оквирни критеријуми рангирања

- Критеријуми рангирања се заснивају на Берлинским принципима рангирања са посебним фокусом на вредновање трију мисија универзитета: наставе, научноистраживачког рада и сарадње са привредом и друштвеном заједницом. Планирано је утврђивање скупа критеријума по свакој компоненти и тежинских фактора по сваком критеријуму.

Прикупљање и обрада података

- Планирано је прибављање дијела података који се односе на научноистраживачку продуктивност у сарадњи са неком од респектабилном организација које се баве евалуацијом у науци (Webometrics, Центар за евалуацију у образовању и науци – ЦЕОН или нека друга организација сличног дјелокруга рада). Димензије/индикатори научног учинка би се односили на продуктивност изражену бројем објављених радова, бројем објављених фракција радова, утицајношћу радова изражену преко остварених цитата и утицајношћу радова изражену преко остварених цитатних фракција. При томе посебно треба имати у виду специфичности Републике Српске у смислу прилично скромног научног учинка и немогућности његовог адекватног диференцирања од стране методологија које се користе на глобалном нивоу. Због тога је цитатне информације о међународном учинку потребно преузимати из цитатних база у којима су подаци о ауторима дати у комплетном и поузданијем облику, уз додавање учинка оствареног у регионалним и националним часописима који нису представљени у глобалним цитатним индексима.
- За дио података који се односи на инфраструктуру и ресурсе високошколске установе планирана је провјера на лицу мјеста, посјетом експертског тима високошколској установи.

Укљученост заинтересованих страна

- Планирано је одржавање 2-3 семинара са високошколским установама и презентација усвојених критеријума за рангирање.

Носиоци пројекта

- Агенција за високо образовање Републике Српске и експертски тим који би сачињавали стручњаци у области рангирања из региона (експертски тим би чинили експерти из области система квалитета и рангирања из БиХ, Србије, Хрватске и Словеније) и институција за евалуацију у науци (Webometrics или ЦЕОН)

Период трајања пројекта

- Март-септембар 2021. године